

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Kilpeläinen, Erja; Rajala, Emilia

Title: Eduskuntavaalit 2023 : millaista kielikoulutuspolitiikkaa tarvitaan?

Year: 2023

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittajat 2023

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/>

Please cite the original version:

Kilpeläinen, E., & Rajala, E. (2023). Eduskuntavaalit 2023 : millaista kielikoulutuspolitiikkaa tarvitaan?. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 14(2). <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kielikoulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2023/eduskuntavaalit-2023-millaista-kielikoulutuspolitiikkaa-tarvitaan>

Kieliverkosto (<https://www.kieliverkosto.fi/fi>)

Eduskuntavaalit 2023 – millaista kielikoulutuspolitiikkaa tarvitaan?

Julkaistu: 22. maaliskuuta 2023 | Kirjoittaneet: Erja Kilpeläinen ja Emilia Rajala

Vaali kevät on täällä! Eduskuntavaalit 2023 järjestetään 2.4.2023 ja Suomi saa pian uuden hallituksen. Millaista kielipolitiikkaa, koulutuspolitiikkaa ja kielikoulutuspolitiikkaa seuraava hallitus tulee tekemään, millaisia tavoitteita hallitusohjelmaan kirjataan? Päätyvällä pääministeri Sanna Marinin hallituksen kaudella kieliasioita ja koulutuksen sosiaalista oikeudenmukaisuutta on pyritty edistämään monella tavalla: on saatu aikaiseksi koulutuspoliittinen selonteko, kansalliskielistrategia ja kielipoliittinen ohjelma, B1-ruotsin opetuksen tuntimäärää on lisätty ja oppivelvollisuutta laajennettiin – muutamia asioita mainitaksemme.

Toisaalta seuraavallekin hallitukselle jää työsarkaa: esimerkiksi suomalaisten kielivarantoa ja monipuolista kieltenopetusta tulee vahvistaa vahvalla kädellä (ks. esim. Hiidenmaa ym. 2023), ja eri ikäisten maahan muuttaneiden kansalliskielten osaamista on tuettava. Mediassa on koko alkuvuoden 2023 keskusteltu kiivaasti koulutuksen tilasta ja tulevaisuudesta, oppilaiden välisistä eroista oppimistuloksissa ja suomi toisena kielenä (s2) -opetuksesta ja kaupunkien alueellisesta eriytymisestä. Suomalainen koulutusjärjestelmä ei onnistu häivyttämään esimerkiksi perheen sosioekonomisen aseman vaikutusta oppimiseen yhtä tehokkaasti kuin aiemmin (ks. esim. Bernelius & Huilla 2021; Helakorpi, Holm & Liu 2023). Tämä on kuitenkin sanottava suoraan: suomalaisen koulutusjärjestelmän ongelma ei ole lisääntyvä s2-opetukseen osallistuvien määrä eikä monikieliset oppilaat, vaan katse on käännettävä järjestelmän tasolle eli siihen, miten koulutusjärjestelmä pystyy tukemaan paremmin eri taustoista tulevia oppilaita ja opiskelijoita nyt ja tulevaisuudessa (ks. esim. Tarnanen 2023). Koko maan lahjakkuuspotentiaali on saatava käyttöön, sanoo dosentti Venla Bernelius Helsingin yliopistosta (Terävä & Malminen 2023).

Millaisen Suomen kielivarannon toivomme olevan tulevaisuudessa, entä millaisen koulun?

Painava toive on, että tuleva hallitus panostaa koulutukseen, tieteeseen ja tutkimukseen.

Leikkausten sijaan tutkijoita, opettajia ja opettajankouluttajia on syytä kuunnella aiempaa tarkemmin, kun koulua ja kielikoulutusta kehitetään. Vaikka suomalaista koulutusjärjestelmää pidetään arvossa kansainvälisesti, on myös uskallettava tarkastella kriittisesti koulutuksen kehittämisen paikkoja. Näkökulmia koulutusjärjestelmän katvealueisiin tarjoaa uunituore,

vapaasti verkossa luettavissa oleva teos *Finland's Famous Education System - Unvarnished Insights into Finnish Schooling* (<https://link.springer.com/book/10.1007/978-981-19-8241-5>) (Thrupp, Seppänen, Kauko & Kosunen (toim.) 2023).

Uusinta tutkimustietoa kielitietoisien kouluympäristön ja monikielisten oppijoiden tukemisesta tarjoavat myös esimerkiksi Raisa Harju-Autin (2022) ja Elisa Revon (2023) väitöskirjat. Monikielisyys on tavallista arkea monessa koulussa. Kieliverkoston tutkijat pääsivät tutustumaan Helsingin ranskalais-suomalaiseen kouluun ja sen monikieliseen opetukseen ja oppimiseen. Esiopetuksessa tunneilla oli mukana suomea ja ranskaa puhuva avustaja opettajien käyttäessä vain ranskaa, mutta jo alemmilla luokka-asteilla opetus on pääasiassa ranskaksi. Pääsimme kurkistamaan, kuinka yläkoulun oppilaat harjoittelivat koodaamista monikielisesti, kun tunnin aikana käytettiin ranskaa, englantia ja suomea. Lukiossa opiskelijat valmistautuivat ylioppilaskirjoituksiin ja ranskan kielitutkintoihin. Merci beaucoup HRSK – olipa virkistävä sukellus monikieliseen kouluarkeen!

Monikielisyys on ja on aina ollut arkipäivää suomalaisessa yhteiskunnassa. Jotta monikielisyys näkyisi ja tulisi tuetuksi tulevaisuudessa paremmin, monikielisten perheiden asiaa ajava Familia ry avasi Äidinkielenä monikielisyys -kansalaisaloitteen tammikuussa 2023. Kansalaisaloite tähtää siihen, että väestötietojärjestelmään voisi rekisteröidä useamman kuin yhden äidinkielen. Kieliverkosto pitää kansalaisaloitetta tärkeänä. Useamman äidinkielen rekisteröinti antaisi realistisemmän kuvan siitä, mitä kieliä Suomessa käytetään, mikä osaltaan mahdollistaisi paremmin monikielisten palvelujen suunnittelun terveydenhuollossa, koulutuksessa ja sosiaalipalveluissa. Lisäksi todenmukaisempi äidinkielten rekisteröinti edistäisi perheiden sisällä käytettyjen kielten tasa-arvoa, kun lapselle ei tarvitse valita vain yhtä perheessä käytetyistä kielistä äidinkieleksi. Kansalaisaloite on allekirjoitettavissa 11.7.2023 saakka – tutustu kansalaisaloitteeseen, levitä sanaa ja käy allekirjoittamassa se: <https://monikielinen.fi/> (<https://monikielinen.fi/>)!

Tässä maaliskuun 2023 avoimessa Kieli, koulutus ja yhteiskunta -verkkolehden numerossa pureudutaan monenlaisiin arjen monikielisiin konteksteihin, joissa erityisesti suomea oppivat ja/tai maahan muuttaneet toimivat. Lehden aloittaa **Tuija Hirvelän** artikkeli Yleisten kielitutkintojen (Yki) keskitason suomen osallistujista. Hirvelä kuvaa, minkälaisista taustoista kokeeseen osallistujat yleensä tulevat ja mihin tarkoituksiin kielitaidon osoittamista tarvitaan. Artikkelin aineistona on pitkittäistutkimus Yki-tutkinnon osallistujista (n=68 460), joilla on ensikielenään yhteensä 82 eri kieltä. Hirvelä pohtii artikkelissaan myös Ykin roolia kansalaisuuden hakemisen aktiivisuudessa eri kansalaisuusryhmien välillä.

Seuraavissa kahdessa artikkelissa keskitytään maahan muuttaneiden kotoutumiseen. **Katharina Ruuska** pohtii artikkelissaan, mitä nopea polku kotoutumiskoulutuksessa tarkoittaa ja onko se myös pikakaista työelämään. Artikkelin pohjautuu Ruuskan meneillään olevaan tutkimukseen kotoutumiskoulutuksen nopean polun opiskelijoista. Tutkimuksesta on selvinnyt, että nopea polku ei välttämättä tarkoitaakaan muita polkuja nopeampaa etenemistä. Artikkelissa selvitetään myös sitä, millaisia haasteita korkeakoulutetut opiskelijat kohtaavat kotoutumiskoulutuksen aikana. Tämän jälkeen maisterintutkielmaansa pohjautuvassa artikkelissaan **Miina Kakko** avaa aikuisten S2-oppilaiden kokemuksia selkokielen kaunokirjallisuuden lukemisesta. Ryhmässä lukeminen ja selkokielen teksti motivoivat opiskelijoita lukemaan, ja artikkelissa tarjotaan ehdotuksia selkokielen kaunokirjallisuuden hyödyntämiseen opetuksessa.

Eeva-Liisa Kiiskilä ja Katariina Pyykkö kertovat kokemuksiaan Suomeen vasta saapuneiden oppilaiden ja opiskelijoiden kanssa työskentelevien täydennyskoulutuksesta "Ylirajaiset koulutuspolut: näkökulmia Libanonista", joka järjestettiin Beirutissa lokakuussa 2022.

Koulutuksessa käsiteltiin mm. pakolaisuuden yllirajaisuutta, koulupolkujen kehittämistä sekä libanonilaista koulutusjärjestelmää. Kirjoittajat peräänkuuluttavat monikielisyteen liittyvää täydennyskoulutusta kaikille koulutuksen parissa työskenteleville.

Koulusteema jatkuu **Miia Heinisen, Katri Huovisen, Raisa Lanton, Heidi Silvanin ja Johanna Tepsan** artikkelissa, jossa he esittelevät maahanmuuttajataustaisille naisille järjestettyjä koulutuksia, joissa parannetaan heidän opiskelu- ja työelämävalmiuksiaan. Koulutusten keskiössä ovat erityisesti digitaidot, joita tarvitaan sekä arjessa että työelämässä, ja osallistujat haluavatkin opetella esimerkiksi tiedonhakutaitoja. Artikkelissa syvennyttään myös koulutusten toiseen painopisteeseen: suomen kielen opiskeluun. Kirjoittajat jakavat pohdintaa, vinkkejä sekä hyviä käytänteitä suomen opettamiseen koulutuksissa. Myöskään juhlaa ei unohdeta, vaan muistutetaan unelmoinnin ja unelmien saavuttamisen tärkeydestä.

Seuraavissa artikkeleissa fokus on oppilaissa. **Qin Paiwei** jakaa kokemuksiaan oman äidinkielen opetuksesta ja uuden projektilähtöisen oppimismoduulin toteuttamisesta. Paiwei kuvaa oppimismoduulin rakentamista oppilaiden omien kiinnostuksenkohteiden pohjalta esitellen samalla lähestymistavan hyötyjä ja haasteita. **Farzaneh Kamali Vinne, Ritva Kantelinen, Calkin Suero Montero, Zinab Elgundi ja Hanne Partanen** kirjoittavat koulutusviennistä ja sen puitteissa toteutetusta kymmenen eteläkorealaisen oppilaan kouluvierailusta Suomeen. Artikkelissa kuvataan oppilaiden kokemuksia ja tarjotaan vinkkejä vastaavien vierailuiden järjestämiseen tulevaisuudessa.

Lehden päättävät **Tanja Asikainen-Kunnari ja Johanna Komppa** esitellessään Kielibuusti-hankkeessa kehitellyn kieli-HOPSin. Sen tavoitteena on helpottaa kansainvälistä opiskelijaa hahmottamaan kielitaidon merkitys työelämässä, arvioimaan omaa kielitaitoaan ja asettamaan tavoitteita kielitaidon kehittämiseksi. Kieli-HOPSin voi ottaa joustavasti käyttöön, sillä sitä on helppo muokata erilaisiin monikielisiin konteksteihin ja toimintatapoihin sopivaksi. Työkalu on suunnattu ensisijaisesti sellaisille opiskelijoiden ohjaajille, jotka eivät ole kieltenopettajia. Artikkelissa annetaan esimakua kieli-HOPSista löytyvistä materiaaleista, ja löydät myös linkin varsinaiseen ladattavaan materiaaliin Kielibuusti-hankkeen sivuilla.

Antoisia lukuhetkiä kevättä odotellessa!

Erja Kilpeläinen on Kieliverkoston koordinaattori ja Emilia Rajala työskentelee Kieliverkoston projektitutkijana.

Lähteet

Bernelius, V. & Huilla, H. (2021). *Koulutuksellinen tasa-arvo, alueellinen ja sosiaalinen eriytyminen ja myönteisen erityiskohtelun mahdollisuudet*. Valtioneuvoston julkaisuja 2021: 7. Helsinki: Valtioneuvosto. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-761-4>

(<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-761-4>)

Familia ry (2023). *Äidinkielenä monikielisyys – Useamman äidinkielen rekisteröiminen - kansalaisaloite*. Saatavilla: <https://monikielinen.fi/> (<https://monikielinen.fi/>)

Harju-Autti, R. (2022). *Kielellisesti tuettu opetus: Yläkouluikäiset maahanmuuttajaoppilaat opetuskieltä ja oppiainesältöjä oppimassa* [Väitöskirja, Tampereen yliopisto]. Tampere: Tampereen yliopisto. Saatavilla: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-2666-1> (<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-2666-1>)

Helakorpi, J., Holm, G. & Liu, X. (2023). Education of Pupils with Migrant Backgrounds: A Systemic Failure in the Finnish System? Teoksessa M. Thrupp, P. Seppänen, J. Kauko & S. Kosunen (toim.) *Finland's Famous Education System - Unvarnished Insights into Finnish Schooling*, s. 319–333. Singapore: Springer. Saatavilla: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-981-19-8241-5> (<https://link.springer.com/book/10.1007/978-981-19-8241-5>)

Hiidenmaa, P., Ojala, J., Penttilä, E., Rossi, P., Suominen, J. & Vuorinen, J. (2023). Saksa, ranska, venäjä – mistä osaajat tulevaisuudessa? Puheenvuoro 23.2.2023. *Suomen Kuvalehti*. Saatavilla: <https://suomenkuvalehti.fi/mielipide/puheenvuoro-tarvitsemme-hallituksen-joka-tukee-suomalaisen-kielivarannon-vahvistamista/> (<https://suomenkuvalehti.fi/mielipide/puheenvuoro-tarvitsemme-hallituksen-joka-tukee-suomalaisen-kielivarannon-vahvistamista/>)

Repo, E. (2023). *Together towards language-aware schools. Perspectives on supporting increasing linguistic diversity* [Väitöskirja, Turun yliopisto]. Turku: Turun yliopisto. Saatavilla: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-9178-5> (<https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-9178-5>)

Tarnanen, M. (2023). Mistä on moninaiset koulu yhteisöt tehty? *JYUnity* 23.2.2023. Saatavilla: <https://jyunity.fi/ajattelijat/mista-on-moninaiset-koulu-yhteisot-tehty/> (<https://jyunity.fi/ajattelijat/mista-on-moninaiset-koulu-yhteisot-tehty/>)

Terävä, H. & Malminen, U. (2023). Kieli & koulu. *Yle*, 16.2.2023. Saatavilla: <https://yle.fi/a/74-20016772> (<https://yle.fi/a/74-20016772>)

Thrupp, M., Seppänen, P., Kauko, J. & Kosunen, S. (toim.) (2023). *Finland's Famous Education System - Unvarnished Insights into Finnish Schooling*. Singapore: Springer. <https://link.springer.com/book/10.1007/978-981-19-8241-5> (<https://link.springer.com/book/10.1007/978-981-19-8241-5>)

Artikkeliin viittaaminen

Kilpeläinen, E. & Rajala, E. (2023). Eduskuntavaalit 2023 – millaista kielikoulutuspolitiikkaa tarvitaan? *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 14(2). Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2023/eduskuntavaalit-2023-millaista-kielikoulutuspolitiikkaa-tarvitaan>

(<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2023/eduskuntavaalit-2023-millaista-kielikoulutuspolitiikkaa-tarvitaan>)